

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ. ๑๑/๒๕๖๓

คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง

อุทธรณ์คัดค้าน

คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญา

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจริง

ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือ

ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย กับลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา
ยกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้โต้แย้งกันในชั้นอุทธรณ์ฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ ๑ และพ้นจากตำแหน่งวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันยื่นคำร้อง ผู้ถูกกล่าวหาไม่พ้นหน้าที่ต้องยื่นบัญชี

แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามที่มีอยู่จริงต่อผู้ร้อง แต่ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสาร ประกอบต่อผู้ร้อง กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การ บริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่ได้แสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะหลายรายการ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่ นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา

มีปัญหาดังต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อคดีส่วนอาญา ในความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วย ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความแล้ว ศาลจะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับ แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กำหนดโทษของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและ หนี้สิน หรือยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อผู้ร้อง ไว้ในมาตรา ๒๓๕ ว่า “...ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมี คำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี

ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้...ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้สวนข้อเท็จจริง และมีคำพิพากษาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาว่าจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อผู้ร้องแล้ว จึงจะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดผู้นั้น มาตรการบังคับทางการเมืองจึงไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องอุทธรณ์ ตรงกันข้าม มาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาและรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญานั้นเอง การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ กี่ดี หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ กี่ดี ล้วนถือเป็น

มาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานพลเมืองของรัฐทั้งสิ้น มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญา ซึ่งรวมถึงการอยู่ในบังคับของอายุความทางอาญาด้วย เมื่อคดีส่วนอาญาในความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความ อันมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ศาลย่อมไม่อาจวินิจฉัยและมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดส่วนอาญาตามที่ถูกกล่าวหา กรณีจึงไม่อาจนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ อุทธรณ์ข้อนี้ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายมีว่า เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับขณะยื่นคำร้องไม่มีบทบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี จึงเป็นกรณีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติ

ในภายหลังให้การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำ
ความผิดฐานนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง เมื่อมาตรการบังคับทางการเมือง
เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาและรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา แม้มิใช่
โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาดังวินิจฉัย
ข้างต้น ศาลจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการ
กระทำความผิดแล้วได้เช่นกัน อุทธรณ์ข้อนี้ของผู้ร้องก็ฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยยืน.

นายลาซิต ไชยอนงค์

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อช. ๑๑/๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อช. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญา

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ ๑ และครบวาระการดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน

อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ ๒ ปัจจุบันผู้ถูกกล่าวหา ยังคงดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ขอให้วินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ รวม ๒ กรณี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา
ยกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงที่ทั้งสองฝ่ายมิได้โต้แย้งกันในชั้นอุทธรณ์รับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ ๑ และพ้นจากตำแหน่งวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันยื่นคำร้อง ผู้ถูกกล่าวหาไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามที่มีอยู่จริงต่อผู้ร้อง ผู้ถูกกล่าวหาไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๖ และกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องว่า มาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ สามารถนำมาบังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาในกรณีคดีส่วนอาญาขาดอายุความได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองที่ให้อำนาจศาลมีคำวินิจฉัยให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติที่แยกจากบทลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ มาตราการบังคับทางการเมืองมิใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา จึงไม่อาจนำอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ และมาตรการบังคับทางการเมืองไม่มีอายุความนั้น เห็นว่า การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยมีกำหนดบทลงโทษให้ผู้ยื่นพ้นจากตำแหน่งและต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐส่วนนี้ยังคงบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฉบับปัจจุบันโดยมีการแก้ไขบทกำหนดโทษของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติโดยกำหนดมาตรการบังคับทางการเมืองไว้ในมาตรา ๒๓๕ ว่า “...ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้...ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือ

หนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วย โดยอนุโลม” จะเห็นได้ว่ามาตรการบังคับทางการเมืองที่ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงไปและมีบทลงโทษที่รุนแรงมากขึ้น รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริง เมื่อมีคำพิพากษาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้นกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจึงจะใช้มาตรการบังคับทางการเมืองแก่ผู้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อคดีนี้ความผิดส่วนอาชญาฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความอันมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ ศาลย่อมไม่อาจวินิจฉัยและมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาและไม่อาจนำมาตราการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้

ส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าภายหลังผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดแล้วได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งต่อมามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยมาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๑๐๕ กำหนดให้การยื่นบัญชีทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นตามกำหนดดังต่อไปนี้ (๑) ...เมื่อเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง โดยมีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนในมาตรา ๑๖๗ เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งบัญญัติว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดถูกยกเลิกไปแล้ว และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และใช้บังคับขณะยื่นคำร้องไม่ได้มีบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ถือได้ว่ากฎหมายที่บัญญัติภายหลังไม่มีบทบัญญัติว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาในกรณีนี้เป็นความผิดอีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาจึงพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดฐานนี้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกคำร้องมานั้น ชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

วินิจฉัยยืน.

นายพันธุ์เลิศ บุญเลี้ยง

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อช.๑๑ /๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อช. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี วาระที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง วาระที่ ๒ ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ขอให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยกับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี วาระที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารท้ายคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาและอุทธรณ์ของผู้ร้องแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงปัจจุบัน ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา

ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน วาระที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพ้นตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐาน ส่วนการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แตกต่างจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับเน้นมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่กรณี

ที่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวด ย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่การลงโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะใช้มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในส่วนของการกระทำความผิดว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มาตรการบังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ จึงแสดงให้เห็นว่า มาตรการบังคับทางการเมืองไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยการกระทำความผิดทางอาญาได้ ดังนี้ แม้

มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวมิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เมื่อการกระทำ ความผิดทางอาญาส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทางอาญาไปแล้ว กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง วินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า แม้มาตรการบังคับทางการเมือง ดังกล่าวจะมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็น ผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมี หน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง กรณีย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้น

(อม.๔๒)

- ๖ -

ชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยปัญหาข้ออื่นอีกต่อไปเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

จึงวินิจฉัยยื่น

นายอริคม อินทุภูติ

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ.๑๑ /๒๕๖๓

คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจริง
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน

หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒ ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหา พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วย ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่ง ปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายก คำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับ เลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้

ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดย
แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และ
ดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่ง
ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้
รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสาร
ประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การ
บริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝาก
ธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑
แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี
ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้า
รับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่
แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่น
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน

ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้วจะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการพ้นตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่เป็นมาตรการที่แยกต่างหาก โทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับมาตรการทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ แม้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจะตายไปแล้ว ทายาทก็ยังมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากตำแหน่งมิใช่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โทษการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวด ย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็น
 มาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานะพลเมือง
 ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการ
 ดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ
 ทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย
 ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตรการบังคับทางการเมืองจึงเป็น
 ผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ แสดงให้เห็นว่า
 มาตรการบังคับทางการเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิด
 ทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนี้ มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตาม
 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อการกระทำอันเป็นความผิดในส่วนนี้เป็นอันขาดอายุ
 ความทางอาญาไปแล้ว และมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลยังไม่ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริง
 ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้อง กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับ
 แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ส่วนที่ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า แม้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถึงแก่ความตายอันเป็นผล
 ให้สิทธินำคดีมาฟ้องระงับ ทายาทของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ยังมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนั้น มาตรการบังคับทางการเมืองย่อมนำมาใช้บังคับได้แม้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับก็ตาม ก็เป็นเพียงการที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ของทนายของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเท่านั้น เป็นคนละเรื่องละกรณีกับการนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้กับผู้กระทำความผิด เพราะการที่จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่คดีได้นั้น ต้องได้ความว่ามีการวินิจฉัยแล้วว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดตามที่อ้างมาในคำร้อง หากใช่เป็นเพราะสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับดังเช่นคดีนี้ไม่ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า แม้มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวจะมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญาดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว

(อม.๔๒)

- ๗ -

กรณีเมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาในกรณีนี้ได้เช่นกัน ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

จึงวินิจฉัยยืน

นายวงศ์พร จิระภาค

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ.๑๑ /๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ. /๒๕๖๓ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึง
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน
หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒
ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหา

พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายก
คำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาและ
อุทธรณ์ของผู้ร้องแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และ
พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวัน
ยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุด
ปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา
ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจาก

ตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพ้นตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐาน ส่วนการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แตกต่างหากจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่กรณีที่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียง

โทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกจากกันอย่างชัดเจน มาตรการบังคับทางการเมืองจึงไม่ใช่การลงโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ เป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา ศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้เมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตรการบังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ แสดงให้เห็นว่า มาตรการบังคับทางการเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง และหากจะถือว่ามาตรการบังคับทางการเมืองไม่มีอายุความก็

อาจจะทำให้ระยะเวลาล่วงเลยไปจนยากที่จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่ารายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงต่อผู้ร้องนั้นตรงต่อความเป็นจริงได้ และหากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนั้นไปเกินกว่าห้าปีแล้ว การที่จะบังคับใช้มาตรการบังคับทางการเมืองย่อมเป็นอันไร้ผลโดยสิ้นเชิง ดังนี้ มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาซึ่งรวมถึงการอยู่ในบังคับของอายุความทางอาญา เมื่อการกระทำความผิดส่วนนี้ขาดอายุความทางอาญาไปแล้ว อันเป็นผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำ

(อม.๔๒)

- ๖ -

ความผิดทางอาญา ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว กรณีย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น อุทธรณ์ข้ออื่นของผู้ร้องไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

จึงวินิจฉัยยืน

นายวัฒนา วิทยกุล

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัย
คดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อช.๑๑ /๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อช. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม	พุทธศักราช ๒๕๖๒
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม	พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจ
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน
หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒
ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหา

พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วย ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษา
ยกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหา และ
อุทธรณ์ของผู้ร้อง ตลอดจนคำแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็น
ยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน
ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมา
วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
สว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕
พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒

ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แตกต่างหากจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็น

ศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิสมัครรับเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวด ย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับ มาตรการบังคับทางการเมืองได้นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออก ในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้ มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตรการบังคับทางการเมืองจึง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ จึงแสดงให้เห็นว่า มาตรการบังคับทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้น มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาซึ่งรวมถึงการอยู่ในบังคับของอายุความทางอาญา เมื่อการกระทำส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทางอาญาไปแล้ว ซึ่งมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยไม่ต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา จึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น อุทธรณ์ข้ออื่นของผู้ร้องไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

วินิจฉัยยืน.

นายจักษ์ชัย เยพิทักษ์

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี
ชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ.๑๑ /๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจ
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน
หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่ง ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒
ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ขอให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยกับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาและอุทธรณ์ของผู้ร้อง ตลอดจนคำแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่

วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตราการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แยกต่างหากจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับเน้นมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่กรณีที่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวด ย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลมีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตรการบังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ จึงแสดงให้เห็นว่า มาตรการบังคับทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม้อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ทั้งหากจะถือว่ามาตรการบังคับทางการเมืองไม่มีอายุความก็อาจจะทำให้ระยะเวลาล่วงเลยไปจนยากที่จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่ารายการทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงต่อผู้ร้องนั้นตรงต่อความเป็นจริงได้ และหากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนั้นไปเกินกว่าห้าปีแล้วการที่จะบังคับใช้มาตรการบังคับทางการเมืองด้วยการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ย่อมเป็นอันสิ้นผลโดยสิ้นเชิง ดังนี้ มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาซึ่งรวมถึงการอยู่ในบังคับของอายุความทางอาญา เมื่อการกระทำส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทางอาญาไปแล้วจึงมีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แม้มมาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวจะมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญาจึงต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว กรณีย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกคำร้องมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน ส่วนอุทธรณ์ข้ออื่นของผู้ร้องไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

จึงวินิจฉัยยืน.

นายแรงรณ ปริพนธ์พจนพิสุทธิ์

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัย
คดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อช.๑๑ /๒๕๖๓
คดีหมายเลขแดงที่ อม. อช. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม

ผู้ถูกล่ามทา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒	
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓	

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกล่ามทาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจ
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน
หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒

ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหา
พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน
ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี
นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็น
เจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วย
ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่ง
ปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษา
ยกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง คำให้การของผู้ถูกกล่าวหาและ
อุทธรณ์ของผู้ร้อง ตลอดจนคำแก้อุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็น
ยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่
๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖
ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง
แดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕
พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงวันยื่นคำร้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการพ้นตำแหน่งทางการเมืองไม่ใช่สิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่วนการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองที่แตกต่างหากจากโทษทางอาญาอย่างเด็ดขาดและบัญญัติขึ้นเพื่อบังคับมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นหลักสำคัญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงแต่เปลี่ยนให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีแทนศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น อีกทั้งโทษทางการเมืองหรือการพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมิใช่กรณีที่สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา และการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสิทธิเลือกตั้งก็ไม่ใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติมาตรการบังคับทางการเมืองและบทลงโทษทางอาญาแยกไว้คนละหมวด ย่อมมีเจตนารมณ์แบ่งแยกออกจากกันอย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับทางการเมืองซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในการแสดงออกในฐานะพลเมืองของรัฐอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย มาตรการบังคับทางการเมืองจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ จึงแสดงให้เห็นว่า มาตรการบังคับทางการเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาโดยไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญาได้ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้น มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวแม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ เมื่อการกระทำอันเป็นความผิดในส่วนนี้เป็นอันขาดอายุความทางอาญาไปแล้ว และมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปโดยศาลไม่ได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องหรือไม่ กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ มาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แม้มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวจะมีใช้โทษตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิด
ทางอาญา กรณีย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการ
เป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมา
นั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น อุทธรณ์ข้ออื่นของผู้ร้องไม่จำต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำ
ให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

จึงวินิจฉัยยืน/

นางนุจรินทร์ จันทร์พรายศรี

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีชั้นอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม. อธ.๑๑ /๒๕๖๓

คดีหมายเลขแดงที่ อม. อธ. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๗ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายเรืองยศ อินทรธรรม ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้อง อุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๕ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจ
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ โดยมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน
หรือหนี้สินนั้น กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ และกรณีเข้ารับตำแหน่ง ครั้งที่ ๒
ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอให้ผู้ถูกกล่าวหา

พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ห้ามมิให้ผู้ถูกกล่าวหาดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัย กับลงโทษฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วย ข้อความอันเป็นเท็จ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ครั้งที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔, ๑๑๙

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิพากษายกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

พิเคราะห์คำร้องและเอกสารตามคำร้อง ประกอบคำให้การของผู้ถูกกล่าวหา ตลอดจนอุทธรณ์ของผู้ร้องแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ โดยแถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และดำรงตำแหน่งอยู่จนถึงปัจจุบัน ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณา ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ต่อผู้ร้องกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๑๐ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง โรงเรือน และสิ่งปลูกสร้าง ๑ หลัง ยานพาหนะ ๑๔ คัน และรายการเงินเบิกเกินบัญชี ๒ บัญชี ต่อมาผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องกรณีเข้ารับตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดิน ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ โดยไม่แสดงรายการเงินฝากธนาคารของผู้ถูกกล่าวหา ๒ บัญชี คู่สมรส ๙ บัญชี บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ๑ บัญชี ที่ดิน ๑ แปลง ยานพาหนะ ๑๔ คัน รายการเงินเบิกเกินบัญชี ๑ บัญชี และเงินกู้ ๑ บัญชี

มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการแรกว่า เมื่อคดีขาดอายุความทางอาญาแล้ว จะนำมาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้...และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการป.ป.ช.ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด...จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ...และเมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยชี้ขาดตามที่คณะกรรมการป.ป.ช.

เสนอแล้วห้ามผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยด้วย...นั้น เมื่อคดีส่วนอาญา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าคดีขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๕ (๔) ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมเป็นอันระงับไปแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๙ (๖) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ผู้ร้องย่อมไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาได้ เนื่องจากเป็นกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยังไม่ได้มีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหา แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะรับสารภาพ ศาลก็ไม่อาจนำมาตราการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกคำร้องมานั้น เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องประการสุดท้ายว่า ในส่วนความผิดฐานจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่างแดนดินมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แล้ว จะนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้หรือไม่

ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า มาตรการบังคับทางการเมืองมิใช่โทษทางอาญา จึงไม่อาจนำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ มาใช้กับมาตรการบังคับทางการเมืองได้ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีอีกต่อไป ผู้ถูกกล่าวหาย่อมพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคสอง แม้มาตรการบังคับทางการเมืองดังกล่าวจะมีใช้โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ แต่เมื่อมาตรการบังคับทางการเมืองเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา จึงต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญาดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว กรณีย่อมไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองมาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดไปแล้วได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้นอีกเช่นกัน

จึงวินิจฉัยยืน

นายเสรี เพศประเสริฐ